

Hørings svar vedr. lov om tobaksvarer og forskellige andre love (Del II af Forebyggelsesplanen målrettet børn og unge - tobak, nikotin og alkohol)

Kræftens Bekæmpelse takker for muligheden for at kommentere på forslaget, der udmønter del II af Forebyggelsesplanen om børn og unges brug af tobak, nikotin og alkohol.

Tobak og alkohol er kræftfremkaldende. Der kommer hele tiden nye tobaks- og nikotinprodukter på markedet, som appellerer til børn og unge, og gør dem afhængige af nikotin og fortrolige med rygning. Alkoholforbruget blandt danske børn og unge er samtidig alarmerende højt. Det er derfor afgørende med ambitiøs politisk handling.

Vi har følgende overordnede kommentarer og anbefalinger:

- **Positivt med forbedret kontrol og håndhævelse**

Det er godt og tiltrængt, at Forbrugerombudsmanden og Sikkerhedsstyrelsen nu kan udstede administrative bøder, anvende skjult identitet ved tilsyn og konfiskere ulovlige produkter. Det er også positivt, at man skærper reglerne vedrørende ulovlige nikotinposer og andre tobakssurrogater. Vi bakker også op om den forbedrede bødemodel med højere bødestraffe og mulighed for i en periode at fratage forhandlerne retten til at sælge tobak og nikotin.

- **Beskyt børn og unge mod nye produkter**

Børn og unge skal beskyttes mod den stadige strøm af nye tobaks- og nikotinprodukter. Der er f.eks. kommet produkter med nikotin-lignende stoffer på markedet, som risikerer at falde udenfor den eksisterende lovgivning. Vi opfordrer derfor til, at man indfører brede definitioner for nikotin og nikotin-analoger samt ensartet regulering af alle tobaks- og nikotinprodukter. Men hvis vi fremover skal undgå nye generationer af nikotinafhængige børn og unge, bør der indføres et totalt stop for nye tobaks- og nikotinprodukter på det danske marked. Det er den eneste måde at sikre, at der ikke vedvarende udvikles nye produkter for at udnytte smuthuller i loven og tiltrække børn og unge.

- **Røgfri miljøer: Fjern undtagelserne i rygeloven**

Det er langt fra tilstrækkeligt at indføre røgfri zoner på stadioner og røgfri legepladser. Det er på tide at fjerne undtagelserne i Lov om røgfri miljøer, så man f.eks. ikke længere må ryge på værtshuse under 40 m². I dag er det især de unge, som går i byen på disse værtshuse, og det er også blandt unge, man finder størst opbakning til at gøre værtshusene røgfri. Røgfri værtshuse beskytter også ansatte mod passiv rygning i arbejdsmiljøet.

- **Indfør en 18 års aldersgrænse for alkohol, som en del af en flerstrengt indsats**

Forslaget om at regulere alkohols placering i butikkerne, nattelivszoner og forbud mod proxysalg, er langt fra nok til at dæmme op for børn og unges voldsomme forbrug. Vi anbefaler at hæve aldersgrænsen til 18 år. En ensartet 18-års aldersgrænse er langt nemmere at implementere og håndhæve end forskellige aldersgrænser og nattelivszoner. Aldersgrænsen bør indgå i en bred, flerstrengt indsats med højere priser og begrænsning af markedsføring, så børn og unge effektivt beskyttes mod at begynde at drikke i en tidlig alder.

Vi har desuden følgende specifikke kommentarer til selve lovforslagets indhold:

Forbyd mentol, der er den mest populære smag blandt børn og unge

Lov om tobaksvarer m.v. §2: Med lovforslaget forbydes alle andre smage end tobak og mentol i nikotinposer. Det er godt, at man ønsker at gøre op med de søde smage. Men det er vigtigt, at smagsforbuddet også omfatter mentol, mint og spearmint, der er de allermest populære smage blandt børn og ungeⁱ. Disse smage er allerede forbudt i tobak, og det bør også gælde for e-cigaretter og tobakssurrogater.

Lov om tobaksvarer mv §10, 21 §22: Det er positivt, at man fremover vil begrænse antallet af nikotinposer i en pakke, og sætte en øvre grænse for nikotinindholdet. Det er også positivt, at man vil standardisere cigaretter og nikotinposer, så vi ikke fremover får farvestrålende cigaretter eller mini-nikotinposer, der sælges på, at man nemt kan skjule dem. Men også her er det vigtigt, at loven omfatter alle tobaks- og nikotinprodukter, så ingen produkter fremover frister børn og unge. Som nævnt er det samtidig afgørende, at definitionen af nikotin også omfatter nikotin-analoger, dvs. kemiske varianter af nikotin, som vi allerede nu har set på det danske marked.

Positivt, at opvarmet tobak og e-cigaretter nu er omfattet af rygeloven

Lov om røgfri miljøer §1: Det er rigtig godt, at opvarmet tobak og e-cigaretter fremover vil være omfattet af Lov om røgfri miljøer. Det vil give langt bedre beskyttelse mod udsættelse for røgen fra disse produkter. Eftersom produktudviklingen er eksplosiv på dette område, opfordrer vi til at fremtidssikre lovgivningen, så den omfatter alle former for tobaks- og nikotinprodukter/nikotinanaloger, som udsender emissioner, der kan optages af mennesker i nærheden. Det gælder f.eks. tobaksfri opvarmet tobak, hybrider mellem opvarmet tobak og e-cigaretter og lignende produkter, som risikerer snart at blive solgt på det danske marked.

Synlighed og markedsføring af alkohol skal begrænses markant

Lov om forbud mod salg af tobak og alkohol BEK 583 §4 mv.: Alkohol er i dag både meget billigt og synligt i butikkerne, og mange produkter appellerer direkte til unge. Derfor er det positivt, at man med lovforslaget vil begrænse unges eksponering for alkohol i detailhandlen, ved at undgå placering af alkohol ved indgangen eller sammen med bestemte varegrupper. Men i dag er alkohol placeret og markedsført mange steder rundt omkring i butikkerne, f.eks. ved kasselinjer, hvor mange impuls køb sker, og på synlige og farvestrålende opsatser. Med forslaget vil alkohol fortsat kunne placeres iøjnefaldende steder i butikken. En enklere og mere effektiv løsning ville være, at alkohol kun placeres ét sted i butikkerne samt f.eks. bag disken, og at man ikke tillader markedsføring af alkohol i og udenfor butikken.

Mette Lolk Hanak

Mette Lolk Hanak
Forebyggelseschef

ⁱ De unge og yngre voksne går oftere på værtshus end andre aldersgrupper. 45 pct. af de 18-34-årige svarer, at de har besøgt en pub/bar/værtshus i løbet af de seneste 30 dage, og mere end halvdelen svarer, at der blev røget indenfor. 54 pct. af de 18-34-årige, mener, at lovgivningen skal ændres, så også de små værtshuse fremover bliver røgfri. Epinion for Kræftens Bekæmpelse, 2022.

ⁱⁱ Lund et al: §RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler. Udvalgte tendenser 2023, rapport 5, Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2024: Blandt de 16-29 årige: 43,3 % af de unge mænd bruger røgfrie nikotinprodukter med smag af spearmint eller anden mint, og 42,7 % bruger produkter med smag af mentol. Blandt kvinderne bruger 50,9 % røgfrie nikotinprodukter med smag af mentol, og 44,1 % bruger smag af spearmint eller anden mint.

